

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Viri Doctissimi Professoris In Academia
Ingolstadiensi Orationvm. Volvmen ...**

Turner, Robert

Coloniae Agrippinae, 1625

7. Tract. & de imitatione Rhetorica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69519](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69519)

Tractatus de imitatione,

Ex

COMPENDIO RHETORICES
 QVOD EDMVNDVS
 GAMPIANVS SOCIETATIS IESV
 suis Oratoriæ facultatis studiosis
 Anno 1577. & 1578. propo-
 suit Pragæ.

*IN INVENTIONE ET DISPO-
 sitione multos, in elocutione unum
 imitandum esse.*

C A P V T I.

Rem aggredimur non satis ab authoribus expli-
 catam, & inter disertos homines sanè controuer-
 sam: tollamus initio confusionem, matrem erro-
 ris, nouercam lucis, nutricem rixæ. Negari non de-
 bet, cum in doctrina bene dicendi res & verba spe-
 ctentur, duas Rhetoricæ partes inuentionem ac di-
 spositionem, quæ rerum sunt, ex optimis quibusque,
 licet stylo dissimilimis, iuuari ac perfici oportere.
 Tertiam quæ verborum est, ad vnius effigiem excel-
 lentis in eâ facultate Magistri censeo componendam.
 Etenim si Marcus Tullius Archiæ se præceptis doctif-
 simi

simi poetæ formatum ad eloquentiam fatetur, propterea quod omnia humanitatis studia sui quodam vinculo socientur; quanto magis oratores ab oratoribus ingeniosis & acutis cuiusque modi fuerint locupletari & excoli posse putemus. Quis dubitet Varro- nem, Salustium, Liviū, Valerium Maximum, Sene- cam, duos Plinius, Quintilianum, Q. Curtium politè ac prudenter scribere? Horum opera legentes augebi- mur argumentis & peritia dicendi. Hi enim alius alia virtute claruerunt: Ille nervis, ille moribus, ille varietate, ille granditate, alter suauitate. Non caruerunt sua laude, neque Cornelius Cethegus, de quo Ennius;

*Is dicitur ollis popularibus olim
Flos delibatus populi suadæq; medullæ.*

Neque Cato senex cuius orationes 1500. legerat Cicero, graues in laudando, acerbis in vituperando, in sententijs argutas, in differendo subtiles. Neque Caius Carbo quem oratorem Lucius Gellius eius æqualis canorum, volubilem, acrem, vehementem, dulcem & perfacetum fuisse dicebat. Neque Tyberius Grachus, qui & diligentia Matria Cornelia, & exquisitissimorum è Græcia præceptorum dicendi gloria multis præstitit. Neque Antonius, Crassus, Catulus, Philippus, Cotta, Hortensius, quos passim Cicero de- prædicat qui his successit & antecelluit in omni gene- re virtutis oratoriæ. Cum ergo de hac imitatione lo- quimur, sequimur tales viros, quales iam recensui, id est optimum quemque cuius & sapientia & ordine & reliquo artificio perspecto reddamur doctiores. Sed in his ipsis præcipuum Ciceronem, non tamen solum qui est omnes in omni laude eloquentiæ antegressus. Accedunt istis Poetæ, historici, philosophi latiores, qui hac quidem in parte proderunt, & etiam scripto- res Græci, qui ingenij & artis diuitias suppeditare pote-

poter-

poterunt. Constat Ciceronem ex Ennio profecisse, delectatum Tragœdis & Comicis. Ex Isocrate vero, Platone atque Demosthene plurimum creuisse. Sicut ex Homero Virgilium. Hoc pacto & latini libri vernaculum erudient oratorem & latinum vernaculi. Quæret quispiam, cum inuentionem ac dispositionem tantopere laxemus, cur tandem phrasim & stylum ad vnius reuocemus exemplum. In promptu causa est. Hæc enim supplex rerum, semper constare ac sui similis quacunq̃ue dictione vestiatur permanet; at voces & λέξεις in quibus prudentissimi viri frequenter offendunt, si à multis promiscue sumerentur, formam sermonis inæquabilem, incertam ac vitiosam redderent. Quod ergo facillime patet errori, illud securissime inter limites coërcetur.

DE ELOCUTIONIS IMITATIONE.

CAPVT II.

AD apparatus sermonis ornatumq̃ue quod attinet, non existimo nullum fructum esse nisi voluminum Ciceronis, aut eorum qui Ciceronem feliciter expresserunt. Sed hoc dico in cæteris legendis censes vos esse debere, in Cicerone discipulos. Illos notare; hunc suspicere: illos gustare; hunc vorare, & concoquere, & in sanguinem penitus succumq̃ue vestrum vertere. Habent illi delicias quasdam, parce à nobis cauteq̃ue delibandas; hic plenas mensas & opiparas dapes, confidenter auideq̃ue sumendas. Ex hoc igitur solo conficietur elocutio. Sicut enim nemini cutis, aut color aut certa corporis constitutio nascitur ex epulis quas attingit, sed ex quotidiano pastu, quo

quo vegetatur & alitur; sic oratio, quamuis nonnulla de aliorum scriptis, tanquam de alieno conuiuio seponat, formam tamen & naturam ex vno Cicerone, cui semper assuescat, tanquam ex constanti pabulo oriatur. Hæc eo spectant vt probem, qui Ciceronianus non sit, eloquentem esse neminem. Aliter sensisse video & Angelum Politianum, cuius extat ea de re ad Paulum Corthesium epistola & Ioannem Picum admirabili doctrinâ principem, cuius rationes dissoluit Petrus Bembus Cardinalis. Ac mihi quidem attentius cogitanti explodenda videtur in primis earum sententia qui prorsus imitationem sustulerunt & suum cuique ductum in scribendo, relinquunt; nec audiendi sunt, qui omnes bonos latinæ authorum præfigi maluerunt: nusquam enim est qui vbiq; est. Certe inter scriptores ipsos probatos & bonos dictio tam dissimilis reperitur, vt qui horum vestigijs omnium velit insistere, & optima deseret, & non consequetur mediocria. Vnde illud prouerbum inoleuit, qui plures insequitur lepores, nullum capit. Sed & illi aberrant à vero qui Ciceroni in imitatione primas styli, non tamen solas, c'ferunt. Quis pictor qui artem didicerit vt ab Apelle, Polygnoti aut Thymanthis tabulas, è quibus doceretur adhibuit. Quis fictor quem Lyfippus eduxerit Calamidis signa rigida magnopere fuit contemplatus? illud est expeditissimum, vt vnus ponatur ob oculos, vnus ad imitandum constituatur. Quod si onus? quis nisi M. Tullius? cui natura suas omnes opes contulit, cui latinus sermo patrius fuit, cui literæ linguæ, artes, ingenium iudiciumque perpolierunt. Cui cum ætate hoc studium adoleuit atque consenuit; cui exercitatio dicendi & scribendi assidua mirabilem facultatem peperit, cui dignitas in Repub. sapientiam cumulauit, & auxit diligentia, cui deniq; hoc ipsum curæ & cordi fuit eloquentiâ latinâ perficere.

perficere. Quæ quas vicissitudines varietatesq; suble-
rit, quibus etiam incrementis & olim ad summa pro-
gressa, & nostro sæculo restituta sit, quoniam intere-
scire, ad negotium, quod tractamus intelligendum
pauis declarabo.

DE TEMPORIBVS ELO- QVENTIAE.

CAPVT III.

Quinque fuerunt hæctenus eloquentiæ Latinae
tempora, quibus animaduersis imitandi ratio
quam dixi, facilius approbabitur. Primum an-
tiquissimum, eorum qui ab vrbe condita vsque ad Li-
uium Andronicum; circiter quingentis annis florue-
runt. Quo spatio cum multa suspicemur scripta fuisse,
paucam tamen ad posteros peruenere; Nam in omni-
bus Cato tradidit, nihil horum seculorum, iam tunc
extare; præter orationem Appij & aliquot laudatio-
nes mortuorum; hic sermo totus propemodum obli-
uit. Quis enim nunc ita loquitur? si nox furum fa-
ctum sit, imo si que occisit iure casus esto: quam legentis
è tiabulis citat Macrobius. Aut quis illa carmina si au-
diat, non miretur, quæ olim Salij Gardiuo concine-
runt. Adhuc ergo nihil habemus quod imitemur: et
iam si quædam huiuscemodi auxiliorum fragmenta
legere possimus.

Secundum, tempus venustum dici potest, anno-
rum pæne centum, qui inter Liuium illum & Mar-
cum Tullium fluxerunt. Vixerunt hac ætate, Plau-
tus, Cato, Terentius, Lucretius, horriduli illi. Multi
præterea quorum opera perierunt, Ennius, Næuius,
Cæcilius, Pacuuius, Actius & oratores plurimi, quos
in

in Bruto commemorat M. Cicero. Nec adhuc quidem perfecta est imago quam volumus eloquentiæ.

Sequitur tertio loco Ciceronis ætas florentissima. Quæ tabellæ huic manum apposuit vltimam. In ea principes Cicero & Cæsar, habiti: Laudati Varro & Salustius, Titus Liuius in suo genere visus excellere. His adnumeratur Cornelius Celsus medicus. In Poëtis verò heroicus Virgilius; Elegiacus; Ouidius; Lyricus, Horatius. Quin etiam Virgilius linguæ latinæ columen vocatur à Seruio: & Cicero, cum iam senex in huius adolescentis opusculum incidisset, de illo sic fertur augurasse: Magnæ spes altera Romæ. Ciceronis æqualium habentur epistolæ vt Cecinnæ, Pollionis, Cælij, Planci, Pompei, Marci Bruti, Lucij Lucei, Marcelli, Dolabellæ, Sulpitij ex quibus conijci potest, quam illud seculum ferax oratorum fuerit. Hisce temporibus eruditissimis cum suos coæuos longè post se reliquit M. Cicero, qui cæterorum nœuos cauerit, & beatâ quadam vbertate ingenij omnes ex sese facundiæ virtutes extulerit, quis non huius vnus in dicendo similis esse cupiat? Huius (inquam) vnus qui formam & Ideam quam expetimus artificis præstantissimi, sic ad amussim effinxerit, vt Fabio teste, non iam hominis hoc nomen, sed Eloquentiæ videatur. Cæteris quos antea nominavi, qui hac tempestate viguerunt, quantum sit tribuendum, Ciceronis lectio diligens & obseruatio docebit: hunc enim solum, discentes, intuebimur. Cæsar in historia tersus ac purus, vtpote qui vocabulum insolens tanquam scopulum fugisse dicatur. Salustius breuis & astrictus, sed peruersus frequenter & mutilus in sententijs. Titum Liuium eloquentiæ lacteo fonte manasse testatur. Hieronymus, idque verum est in suo quem secutus est modo. Varronis reliquiæ quædam de re rustica, & de latina lingua leguntur, satis vtilis. Poëtis, in alio imitandi genere vtetur. Audacius quidem certè ab omnibus,

nibus,

nibus, qui tum extiterant, voces, & locutiones nostris
 delectu, arbitrioque mutuabimur. Nam his extinctis,
 illa sermonis probitas & sanctitas quasi pollui ceperat
 est. Successit enim Quartum tempus ab Augusti Cae-
 saris interitu ad ante annos plus minus octuaginta. Quo
 saeculorum decursu, ut Poetas taceam, oratores, histo-
 rici, grammatici celebres, Columella, Valerius, Pla-
 nius, Suetonius, Quintilianus, Cornelius, Tacitus,
 Quintus Curtius, Alconius Padianus, Aulus Gellius,
 Macrobius, Donatus, Seruius, Priscianus, ab illo nunc
 re Ciceroniani saeculi plurimum degenerarunt, idque
 Fabius ingenue confitetur. Dicendi, inquit, mutua-
 mus genus, & vltro nobis quam oportebat indulgimus.
 Illustres hinc fuere nostri Patres Ecclesiae sancte lu-
 mina, Cyprianus, Lactantius, Augustinus, qui iuuenit
 Rhetoricam docuerant. Itemque Hieronymus, Am-
 brosius, Fulgentius, Sulpitius & Arnobius Rhetores,
 Vincentius Lyrinensis, Leo & Gregorius Magni, Ber-
 nardus, Chrysilogus, Damianus, omnes facundia
 tentissimi, sed ea quae tam placuit. Post illos feru-
 minantur scholae, neglecta latinitas est, praeterquam
 in paucis qui haec studia coluerunt. Franciscus Petrar-
 cha, Iustinianus Venerus, Pius secundus, Platina, Tra-
 pezuntius, alij: ducentis illis (tot enim fuerunt) annis
 tantum succreuit licentiae, ut suo quisque arbitratus
 verba crearet noua. Itaque etiam illos qui erudiebant
 iuuentutem, non puduit vocabularia, quae appellantur
 tudere referta verbis sordidissimis. Neque de arte
 Epistolandi, accentuandi, Diphthongandi, punctuan-
 di scribere. Ita iacuit linguarum decus, graues tamen
 & profundae magisque necessariae scientiae regnarunt,
 Theologorum & Philosophorum. Labentibus autem
 bonis literis oportune succurrit eximius ille Pontifex
 Nicolaus quintus qui annis ab hinc centum triginta
 Vaticanam instruxit Bibliothecam, magnisque stipen-
 dijs doctissimos professores ad haec studia restauranda
 colligit.

colligit, Laboravit inter primos insignis Grammaticus Laurentius Valla qui tum claruit, cuius elegantia sunt in pretio. Hæc initia nouissimum istud sæculum eloquentia peperere, quod mihi videtur quinto loco ab Innocentij octauæ Pontificatu ad nostra tempora deducendum. Exstitere tum potissimi cultores linguarum Ioannes Picus Mirandulæ princeps, Hermolaus Barbarus Aquileiensis patriarcha designatus, Angelus Policianus, familiae Mediceæ alumnus, Bartholomæus Schala eques Florentinus, Marcus Antonicus Sabellius nobilis historiographus, Aldus Manutius Pauli pater, Pomponius Lætus, Philippus Beroaldus, Georgius Merula, atque Itali multi, qui ad pristinam Romani sermonis gloriam studiosorum animos erexerunt. Secuti sunt Hadrianus Cardinalis, qui libellum edidit de modis latinè loquendi valde vtilem, & Leo decimus Angeli Policiani discipulus elegantium literarum amantissimus ipse quoque eleganter doctus. Sub hoc pontifice Ciceroniana valuit eloquentia, nam illi priores nondum eo condescenderant. De hinc vero celebrati Petrus Bembus, Jacobus Sadoletus, Reginaldus Polus Cardinalis, Christop. Longolius, Hieronymus Osorius Siluensis Episcopus, Ioachimus Perionius, Petrus Fontidonius, Paulus Aldi, Aldus Pauli filius, Manutij. Et vt Theologi satis etiam accuratè Ciceronem imitati Cardinalis Hosius & Melchior Canus Varmiensis & Canariensis Episcopi. Hos & horum similes qui Tullium præ se ferunt, vnà cum ipso poterimus consuetari. Hi perficient τὴν τὴν γραμμὴν, quam in oratore solum postulo. Non quin & eos quos ante Leonem posui & complures alios, vt Morum martyrem, vt Budæum vindicem Græcæ linguæ, vt Paulum Iouium excellentem historicum, vt Albertum piũ, Carporum principem, vt Cochleum qui Lutherum oppugnauit, itemque cæteros, qui nostra patrumque memoria prodierunt genusque

nusque diuersum eloquentiae sunt complexi vehementer laudem & admirer, sed quod imitandi ratione simpliciter eorum institutum probem, qui alios dixi lectitant; vnicum vero Ciceronem, ita veritate terunt perpetuo, vt eum verissime conentur exprimere; praeterea neminem. Hanc enim viam ad emendatam scribendum & dicendum cum minimè dubiam, tum maximè compendiariam esse iudico.

QVID SIT IMITARI CICERONEM.

C A P V T IIII.

Non diffiteor inter eos qui Ciceroniani dicuntur, quosdam esse qui ridiculo ineptoque labore, sic ipsum velut hominem simioli, non quod naturale est velut filij Patrem referant. Nam & passim las expilant manifestè, & verba capiunt impudenter & vim faciunt sententiae & de formem seruiunt seruitutem. Itaque rectè praecipunt, qui iubent, si placet rit eius inuentio, vestire verbis tuis, id est alijs: Si verba; libentibus illis vti, non recusantibus. Sunt enim qui sensa vocibus ligent, nactique phrasas pulchras & plausibiles, rem quam licet in eas tanquam in vincula conijciunt. Contra factum oportuit: nam de re primum, post de vocabulis cogitandum. Aliud quoque mandant, non inutile, sed non in perpetuum, scribis epistolam delige Ciceronis vnã in eo genere quam sequaris. Peroras vel differis aliquid, quare illius operibus exemplar, quod inspicias semper: caue ne tu te prodas, vel vt inopem vel vt captiuum. Tertium hoc sit quod quia septem antea librorum preceptionibus explicauit, cur sum tantummodò notabo: Con-

Contemplabimur in egregio corpore lineamenta,
 venas, cutem, colorem, partes & virtutes singulas,
 quàm illud solidum & succi plenum, quàm formo-
 sum, quàm subactum, quàm illuminatum. quàm va-
 rium & concinnum appareat. Illius exordia statim
 conciliant animos; narrationes suspendunt, Contem-
 plationes expugnant, motus possident, exempla, loci com-
 munes amplificationes, omnis vcrietas artis, & ora-
 tionis copia mirificè delectant. Sic ille grandis est, vt
 non turgeat; sic humilis, vt non vilescat; sic medius &
 venustus, vt nullas vnquam accersat ineptias: hæc
 dum amabimus & sequemur, studiosè vitabimus
κακοζηλίαν. Quartum enucleatius proponam, quo-
 niam in hoc negotio, non minimam sibi partem
 vendicat.

QVOMODO IN VERBIS SIT
 IMITANDVS CICERO.

CAPVT V.

Verbum recipio nullum quod non ille recepisset: multa autem admitto quæ ille non protulerit prolaturus sine dubio, si tulisset occasio. An ego dubitem, qui vir grauis & sapiens, pertractans philosophica, voces conuenientes fecerit, idque vt au-geret linguam latinam, sicut ipse affirmat; idem si de agricultura fusus disputasset, plurima dixisset cum Varrone, Catone, Colamella, præsertim cum in vno libello de senectute, & occatum & occatio, & arristæ, & acinus vinaceus, & repastinatio, & consitio & pomaria leguntur, alibi apud hunc nusquam. Quid qui semel de legibus, virgeta
 P 3 nomi-

nominavit, semel ad Q. Fratrem filiam viridita-
 tam, semel de fato mulierosum, semel in Tuscula-
 nis, multiplicabilem; semel in Paradoxis, mu-
 lum; semel in Epistolis sportellas & artolaganos;
 semel ad Atticum dieticulam; semel de vniuersitate
 diuiduum; semel in Verrem, diuaricari; semel de narra-
 ra Deorum viticulas: ille non eiusdem generis alia per-
 didisset, si vel sapius vel copiosius talia differuisset.
 Quid si recuperari possent ipsius volumina de Repu-
 blica quæ exciderunt, an non suppedirent bona vocabu-
 lula, quæ tamen nullus adhuc Nizolius in reliquo Cice-
 rone viderit, cuius rei coniecturam ex eo capio,
 quod in somnio Scipionis, & extimum globum, &
 stelliferum cœlum & immobilem terram, & lunarem
 cursum reperio, quæ non reperissem nisi hoc frag-
 mentum ex illius sexto de Rep. libro superesset. Non
 igitur linguam Ciceronis quæ multa retineat, non
 fortunatam temporum, quæ multa perdidit, sed Cice-
 ronem ipsum facio censorem & iudicem dictionum,
 sic loquar ut ipse loquebatur & paratus eram loqui.
 Militiæ verba quæ in illo desidero, sumam de Vegetio,
 Agriculturæ, de Varrone & Catone; Architecturæ,
 de Vitruuio; Medicinæ, de Celso; philosophiæ de
 scholis, sed ita sumam, ut imitationi quam vrgeo nihil
 incommodem. Neque enim si reliquus sermo sui si-
 milis fuerit, vocabula quædam adscita, & perspicua
 rarius, quæ vel necessitas peperit, vel vsus emollis, si-
 guram vniuersam corrumpere ac deprauare poterunt.
 Sed ne quis hanc libertatem vertat in audaciam,
 duo præscribo. Primum ut quo ad eius fieri potest
 Cicero totus exquisitissime referatur & exprimat.
 Secundum ut extra Ciceronem nihil assumatur quod
 non ingens utilitas necessitas vè flagitent, utilitatem
 interpretor cum vim, lucem, pondus, securitatem ap-
 portet vna dictio, quæ repudiata, vel obscuritas, vel
 error, vel offensus non modica bonorum hominum
 iure

iure timeri debeat. Nempe, apud Ciceronem per-
 fectio non passio inuenitur: num propterea Christiani,
 non audebimus Christi passionem totidem literis &
 syllabis enuntiare? Per me quidem potius in Tyberim
 omnia Ciceronis opera projiciantur, quàm huius
 unius dictiunculæ iactura fiat. Quare? Sic enim in-
 crebuit iam significatio rei sanctissimæ & maximæ:
 ut non sit tutum abolere. Idem existimo de Pœnitentia
 quæ fortius & valentius Ecclesiæ Catholicæ sen-
 sum loquitur, quàm resipiscentia, quæ mihi videtur
 non solum re infirmior, sed sono etiam durior. Iam
 vero quis nesciat Sacramentum apud illos Ethnicos
 non idem significasse quod hodie apud Christianos?
 Aut vetus nouumque testamentum ex talium autho-
 rum sententia pro sacris Biblijs accipi non possit?
 Quid ergo? nomen antiquabimus? Consensio fide-
 lium, & verbi religio vetat. Aliquid etiam copiam lar-
 giemur, sed magna cum cautione & in vocibus admo-
 dum luculentis, quæ licet nihilo plus efficacitatis aut
 commoditatis afferant: tamen si dignæ videantur Ci-
 ceronis auribus, locupletandi sermonis gratia iuuant,
 ut gracilis pro tenui, strigoso, subtili, exili, exiguo cur-
 damnetur? Cicero non habet: gracilitatem habet quæ
 proxima est: at gracilitudinem & gracilentum, nolim
 quæ nihil utilitatis, multum insolentiæ secum ferunt.
 Sed quoniam ad Ciceronis mentem in hoc delectu
 prouocauimus, quid ille senserit eliciamus ex eo quod
 fecerit libro 2. de diuin. Soritem, inquit, si necesse sit,
 latino verbo liceat Acerualem appellare: sed nihil
 opus; Ut enim ipsa philosophia & multa verba Græ-
 corum, sic *Σωγειτήρ* satis latino sermone tritus est. Ec-
 ce cum res postularet, finxit vocabulum, quanto magis
 vteretur iam factis, nō à quolibet audaculo & imperi-
 to, sed ab idoneis & disertis; neq; semper, sed verecun-
 dè, nec vbique, sed loco suo. Hæc si tribuimus commo-
 ditati,

ditati, inopiæ certè & necessitati plusculum dabimus.
 Ut Fibula Cæsaris est, lib. 4. de Bello Gallico; Ciceroni
 non est, qui tamen in Bruto dat eidem Cæsari de puro
 & incorrupto sermone honorificum & liberale testi-
 monium. Acetum frigorificum, dixit Gellius. Alterum
 rectum est, alterum ineptum, neutrum Ciceronis.
 Iud amplectimur, hoc reiicimus. Cum ergo deest
 cabulum rei quotidianæ, vel satis vsitata, quam
 cum loqui molestum sit, quis non concedat aliunde
 laudatissimis authoribus esse petendum? ut sunt abbe-
 mius, accipiter, accentus, abolitus, & similia qua
 eadem inserta, nihil efficiunt imitanti, imo paucis-
 mis exceptis, eadem nihil secius manebit phra-
 sitis compositio, & figura styli semper eadem.

DE PHRASI ET COMPO- SITIONE TULLIANA.

CAPVT VI.

OMnino seruanda est vnus locutio Ciceronis,
 nec vlla societate scriptoris alterius, vel idiomatis
 contaminanda. Labemur autem facile in
 multis, nisi hanc legem sanctè custodierimus. Vulgus
 enim non ita diceret: propius absum, contra rem mea
 venit, abdo me in Bibliothecam, moueor insolentia
 loci, quantum honoribus mandatum voluistis, allegat
 illis homines nobiles, tua prædia sibi depactus est. In
 hac tanta puritate & elegancia quam lucidus, quam
 planus est Marcus Cicero! Vtitur etiam peculiari qua-
 dam cum gratia, certis particulis, vt à mendacio stare, à
 nobis est, mecum facit, vnus de illis; de amicorum sen-
 tentia, in ante Calendas, pro templis, ad urbem pug-
 natum est, cum tum, qui tum, vero, planè, sanè, quip-
 pe, Cog;

pe. Connectit etiam mirifica diligentia & varietate clausulas atque periodos, vt siquidem, neque enim nisi fortè, sed quamobrem, reliqua verò, an est quisquam, quod si, cur igitur, atqui, mihi vero, at enim, perinde quasi, quoniam igitur pacto, an vero, quid? itaque, quæcum ita sint: quid quod: huc accedit, ad illa venio, ad alia festinat oratio, & huius generis sexcentæ minutia inter legendum minimè contemnendæ. Denique accuratissimus est in numeris, quorum quanta sit habenda ratio docuimus initio lib. 7. cum de pedibus & periodis non pauca traderemus. Illud moneo, ne quis huic parti satis factum putet, si quales se nouisse testatur Fabius in fine posuerit: esse videatur. Plus ista res & assiduitatis, & industriæ postulat. Quare vt opus expediam, concludo paucis, cum sit vnum in quoque genere perfectissimum, quod, si non sensu, mente tamen comprehenditur; vnam speciem quoq; & idæam cœlestis eloquentiæ, quam sequimur, à nobis esse contemplandam, ad eam Cicero sine controuersia proximus accessit, huius ergo maximè ingenium, vim, motus, acumen, ordinem, æmulabimur. Alios interim, non excludemus, quia beneficij satis, nihil apportant periculi. At in apparatu sermonis vniuerso, in verbis, in phrasibus, ornamentis, numeris, solius Marci Tullij similes esse cupiemus. Nam & si necessarias aliundè vuculas raro mutuabimur, nihilo tamen sequius hunc solum, si volumus, in stylo referemus. Quod cum faciemus, non homini donum hoc, sed præpotenti Deo, qui fons est omnis scientiæ, referemus acceptum, multoque religiosius Christum in vita, quam

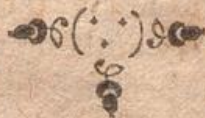
Ciceronem in lingua imitari
conabimur.

Lams Deo & Beate Mariæ.

Calendis Februarij Anni, 1578. finiuit Reuerendus & sanctissimus vir EDMUNDVS CAMPIANVS, cum temporis adhuc Magister, postmodum Presbyter Praga, iam vero sanctissimus & constantissimus Angliae Martyr, &c. ora pro me. Descripsit Selendrus, 1586. in vig. D. Thomæ.

Memoria inuatur collectione animi, confidentia, & presentia mentis exercitatione, ordine, sobrietate, & gubernatione valetudinis. Leditur vero morbo, timore, confusione, frigore, humore, crapula.

F I N I S.

EDMUN.